EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

6. oktoober 2009 *

Kohtuasjas C-40/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Juzgado de Primera Instancia no 4 de Bilbao (Hispaania) 29. jaanuari 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. veebruaril 2008, menetluses

Asturcom Telecomunicaciones SL

versus

Maria Cristina Rodríguez Nogueira,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud M. Ilešič, A. Tizzano (ettekandja), E. Levits ja J.-J. Kasel,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

kohtujurist: V. Trstenjak,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades märkusi, mille esitasid:

– Asturcom Telecomunicaciones SL, esindajad: *abogados* P. Calderón Plaza ja P. García Ibaceta,

– Hispaania valitsus, esindaja: J. López-Medel Bascones,

– Ungari valitsus, esindajad: K. Veres, R. Somssich ja M. Z. Fehér,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: W. Wils ja R. Vidal Puig,

olles 14. mai 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) tõlgendamist.

2 See taotlus esitati seoses nõudega sundtäita lõplik vahekohtuotsus äriühingu Asturcom Telecomunicaciones SL (edaspidi „Asturcom") ja M. C. Rodríguez Nogueira vahelises vaidluses summade üle, mis tuleb tasuda nende vahel sõlmitud mobiiltelefoni liitumislepingu täitmisel.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on […] tarbijaga sõlminud, ei ole [siseriiklikes õigusaktides sätestatud

tingimustel] tarbijale siduvad ning [et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta].” [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]

4 Direktiivi 93/13 artikli 7 lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.”

5 Direktiivi lisa sisaldab soovituslikku loetelu tingimustest, mida võib pidada ebaõiglaseks. Nende tingimuste seas on lisa punkti 1 alapunktis q nimetatud tingimused, mille eesmärk või tagajärg on „jätta tarbija ilma õigusest võtta õiguslikke meetmeid või kasutada mis tahes muud õiguskaitsevahendit või tarbija kõnealust õigust piirata, eelkõige nõudes, et tarbija kasutaks vaidluste lahendamiseks üksnes arbitraažimenetlust, mida õigusnormidega ei reguleerita, lubamatult piirata tarbijale kättesaadavaid tõendeid või panna tarbijale tõendamiskohustus, mis kohaldatava seaduse alusel peaks olema teise lepinguosalise ülesanne”.

Siseriiklikud õigusaktid

6 Hispaania õiguses on tarbijate kaitse ebaõiglaste lepingutingimuste eest tagatud tarbijate ja kasutajate kaitset käsitleva 19. juuli 1984. aasta üldseadusega 26/1984 (Ley General 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios, *BOE* nr 176, 24.7.1984, edaspidi „seadus 26/1984”).

7 Seadust 26/1984 muudeti lepingute tüüptingimusi käsitleva 13. aprilli 1998. aasta seadusega 7/1998 (Ley 7/1998 sobre Condiciones Generales de la Contratación, *BOE* nr 89, 14.4.1998, edaspidi „seadus 7/1998"), millega võeti direktiiv 93/13 üle siseriiklikku õigusesse.

8 Muu hulgas lisas seadus 7/1998 seadusesse 26/1984 artikli 10 *bis*, mille lõikes 1 on sätestatud, et „ebaõiglased on kõik lepingutingimused, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud ning mis on vastuolus heausksuse nõudega ja kutsuvad esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat. Igal juhul peetakse ebaõiglaseks tingimusi, mis on loetletud käesoleva seaduse esimeses lisasättes. […]".

9 Seaduse 7/1998 artikkel 8 sätestab:

„1. Algusest peale tühised on tüüptingimused, mis on liitujat kahjustades vastuolus käesolevas seaduses sätestatuga või mis tahes muu keelava või käskiva normiga, välja arvatud kui neis sätetes nähakse nende rikkumise korral ette muu tagajärg.

2. Eelkõige on tühised tarbijalepingu ebaõiglased tüüptingimused, mis on määratletud üldseaduse 26/1984 artiklis 10 *bis* ja esimeses lisasättes […]."

10 Põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal reguleeris vahekohtumenetlust 23. detsembri 2003. aasta seadus 60/2003 vahekohtu kohta (Ley 60/2003 de Arbitraje, *BOE* nr 309, edaspidi „seadus 60/2003").

11 Seaduse 60/2003 artikli 8 lõiked 4 ja 5 sätestavad:

„4. Esimese astme kohus, kelle tööpiirkonnas on koht, kus tehti vahekohtuotsus, on pädev otsustama vahekohtuotsuse sundtäitmise üle kooskõlas tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 545 lõikega 2 […].

5. Hagi vahekohtuotsuse tühistamiseks esitatakse Audiencia Provincial'ile, kelle tööpiirkonnas on koht, kus vahekohtuotsus kuulutati."

12 Seaduse 60/2003 artikli 22 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Vahekohtunikel on õigus otsustada oma pädevuse üle, sh vastuväidete üle, mis käsitlevad vahekohtukokkuleppe olemasolu või kehtivust või muid asjaolusid, mille hindamine takistab asja põhiküsimuse lahendamist. Selles tähenduses loetakse lepingu osaks olevat vahekohtukokkulepet selle lepingu teistest sätetest sõltumatuks kokkuleppeks. Vahekohtunike otsus lepingu tühisuse kohta ei too iseenesest kaasa vahekohtukokkuleppe tühisust.

2. Eelmises lõikes viidatud vastuväited tuleb esitada hiljemalt kostja vastuse esitamise hetkel, ilma et seda esitamist takistaks asjaolu, et pool on määranud vahekohtunikud või osalenud nende ametisse nimetamises. Vastuväide, mis seisneb selles, et vahekohtunikud ületasid oma pädevust, tuleb esitada niipea, kui vahekohtumenetluse käigus käsitletakse valdkonda, mis nende pädevusest väidetavalt välja jääb.

Vahekohtunikud võivad lubada hilinemisega esitatud vastuväiteid üksnes siis, kui hilinemine on põhjendatud.”

13 Seaduse 60/2003 artikkel 40 sätestab:

„Lõpliku vahekohtuotsuse peale võib esitada tühistamishagi käesolevas peatükis ette nähtud tingimustel.”

14 Seaduse 60/2003 artikli 41 lõige 1 sätestab:

„1. Vahekohtuotsuse võib tühistada üksnes siis, kui tühistamist taotlev pool väidab ja tõendab:

[…]

f) et otsus on vastuolus avaliku korraga.

[…]”

15 Seaduse 60/2003 artikli 41 lõike 4 kohaselt tuleb tühistamishagi esitada kahe kuu jooksul pärast vahekohtuotsuse teatavakstegemist.

16 Seaduse 60/2003 artikkel 43 sätestab:

„Lõplikul vahekohtuotsusel on pooltele samasugused tagajärjed nagu seadusjõus kohtuotsusel ning selle muutmiseks võib taotleda üksnes selle teistmist vastavalt tsiviilkohtumenetluse seaduses jõustunud kohtuotsuste kohta sätestatule."

17 Seaduse 60/2003 artikkel 44 täpsustab:

„Vahekohtuotsuste sundtäitmist reguleerivad tsiviilkohtumenetluse seaduse ja käesoleva peatüki sätted."

18 7. jaanuari 2000. aasta tsiviilkohtumenetluse seaduse 1/2000 (Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil, *BOE* nr 7, 8.1.2000, edaspidi „seadus 1/2000") artikli 517 lõike 2 punkt 2 sätestab, et vahekohtuotsuseid ja -määruseid saab sundtäita.

19 Seaduse 1/2000 artikli 559 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Võlgnik võib täitmisele vastu vaielda ka järgmistele rikkumistele viidates:

1) võlgnikul ei ole taotluses märgitud omadusi või esindatust;

2) sissenõudjal ei ole teovõimet või esindatust või ta ei ole tõendanud, et tal oleks taotluses märgitud omadused või esindatus;

3) täitemääruse täielik tühisus, kuna see ei sisalda võlgniku vastu tehtud kohtuotsust või vahekohtuotsust, esitatud dokument ei vasta seaduses ette nähtud täidetavuse tingimustele või on täitmisel rikutud käesoleva seaduse artikli 520 sätteid;

4) kui täitmise aluseks on notariaalselt tõestamata vahekohtuotsus, siis selle autentsuse puudumine."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

20 Asturcom ja Rodríguez Nogueira sõlmisid 24. mail 2004 mobiiltelefoni liitumislepingu. Lepingus oli vahekohtuklausel, mille kohaselt lahendatakse kõik selle lepinguga seotud vaidlused Asociación Europea de Arbitraje de Derecho y Equidad'i (Euroopa vahekohtuühendus, edaspidi „AEADE") vahekohtus. Selle vahekohtu asukoht – mida lepingus ei olnud märgitud – on Bilbaos.

21 Kuna Rodríguez Nogueira jättis osa arveid tasumata ning lõpetas lepingu enne kokkulepitud miinimumtähtaega, algatas Asturcom tema vastu vahekohtumenetluse AEADE-s.

22 14. aprillil 2005 tehtud vahekohtuotsusega mõisteti Rodríguez Nogueiralt välja 669,60 eurot.

23 Kuna Rodríguez Nogueira ei esitanud selle otsuse peale tühistamishagi, muutus otsus lõplikuks.

24 Asturcom esitas 29. oktoobril 2007 Juzgado de Primera Instancia no 4 de Bilbao'le avalduse vahekohtuotsuse sundtäitmiseks.

25 Eelotsusetaotluses märgib see kohus, et liitumislepingus sisalduv vahekohtuklausel on ebaõiglane eelkõige seetõttu, et tarbija reisikulud vahekohtu asukohta on suuremad kui põhikohtuasjas vaidluse all olev summa. Kohus lisab, et vahekohtu asukoht on tarbija

elukohast väga kaugel ega ole lepingusse märgitud. Viimaseks märgib ta, et see instants töötab ise välja lepingud, mida telekommunikatsiooniettevõtjad seejärel kasutavad.

26 Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et esiteks ei luba seadus 60/2003 vahekohtunikul omal algatusel lahendada ebaõiglaste vahekohtuklauslite tühisuse küsimust ning teiseks ei sisalda seadus 1/2000 ühtegi sätet, mis käsitleks vahekohtuklauslite ebaõiglase olemuse hindamist pädeva kohtuniku poolt, kui ta menetleb avaldust lõpliku vahekohtuotsuse sundtäitmiseks.

27 Kuna Juzgado de Primera Instancia no 4 de Bilbao'l oli kahtlusi, kas siseriiklikud õigusaktid, eelkõige menetlusnormid on ühenduse õigusega kooskõlas, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [direktiiviga 93/13] tarbijatele antud kaitse võib tähendada seda, et ilma tarbija osalemiseta vahekohtumenetluses tehtud lõpliku otsuse sundtäitmise avaldust lahendav kohus võib omal algatusel hinnata vahekohtukokkuleppe tühisust ja seega tühistada vahekohtuotsuse, kui ta leiab, et vahekohtukokkulepe sisaldab ebaõiglast ja tarbijat kahjustavat tingimust?"

Eelotsuse küsimus

28 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 tuleb tõlgendada nii, et siseriiklik kohus, kellele on esitatud nõue sundtäita lõplik vahekohtuotsus, mis on tehtud tarbija menetluses osalemiseta, peab

omal algatusel hindama, kas müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud lepingus sisalduv vahekohtuklausel on ebaõiglane, ning tühistama vahekohtuotsuse.

29 Esitatud küsimusele vastamiseks tuleb kõigepealt meenutada, et direktiiviga 93/13 loodud kaitsesüsteem lähtub eeldusest, et tarbija on suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil ja omab vähem teavet, mis viib selleni, et tarbija nõustub müüja või teenuste osutaja eelnevalt kehtestatud tingimustega, ilma et tal oleks võimalik mõjutada nende sisu (27. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-240/98 kuni C-244/98: Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, EKL 2000, lk I-4941, punkt 25, ning 26. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-168/05: Mostaza Claro, EKL 2006, lk I-10421, punkt 25).

30 Tarbija nõrgemat positsiooni arvestades näeb kõnesoleva direktiivi artikli 6 lõige 1 ette, et ebaõiglased lepingutingimused ei ole tarbijale siduvad. Kohtupraktikast nähtuvalt on tegemist imperatiivse sättega, mille eesmärk on asendada lepingupartnerite õiguste ja kohustuste vaheline formaalne tasakaal tegeliku tasakaaluga, mis taastab nendevahelise võrdsuse (eespool viidatud kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 36, ja 4. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-243/08: Pannon GSM, EKL 2009, lk I-4713, punkt 25).

31 Direktiiviga 93/13 ette nähtud kaitse tagamiseks on Euroopa Kohus ka korduvalt toonitanud, et sellist tarbija ning müüja või teenuste osutaja vahelist ebavõrdsust saab tasakaalustada ainult välise, lepingupooltest sõltumatu positiivse sekkumisega (eespool viidatud kohtuotsus Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, punkt 27, ning kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 26).

32 Neid põhimõtteid silmas pidades leidis Euroopa Kohus, et siseriiklik kohus peab omal algatusel hindama, kas lepingutingimus on ebaõiglane (eespool viidatud kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 38).

33 Käesolev kohtuasi erineb siiski eespool viidatud otsuse Mostaza Claro aluseks olnud kohtuasjast selle poolest, et Rodríguez Nogueira on olnud Asturcomiga käimas oleva vaidluse raames toimunud menetluste jooksul täiesti passiivne; eelkõige ei ole ta esitanud hagi AEADE langetatud vahekohtuotsuse tühistamiseks, et vaidlustada ebaõiglane vahekohtuklausel, mistõttu see vahekohtuotsus on seadusjõustunud.

34 Neil asjaoludel tuleb kindlaks teha, kas vajadus asendada lepingupartnerite õiguste ja kohustuste vaheline formaalne tasakaal tegeliku tasakaaluga, mis taastab nendevahelise võrdsuse, kohustab täitmiskohtunikku tagama tarbijale täieliku kaitse, kuigi tarbija ei ole oma õiguste kaitsmiseks kasutanud mingeid õiguskaitsevahendeid ning hoolimata siseriiklikest menetlusnormidest, mis sätestavad kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte.

35 Sellega seoses olgu kõigepealt meenutatud kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte tähtsust nii ühenduse õiguskorras kui ka siseriiklikes õiguskordades.

36 Euroopa Kohtul on juba olnud võimalus täpsustada, et nii õiguse ja õigussuhete stabiilsuse kui ka korrakohase õigusemõistmise tagamiseks on oluline, et kohtulahendeid, mis on jõustunud pärast olemasolevate edasikaebevõimaluste ammendamist või selleks sätestatud tähtaegade möödumist, ei oleks enam võimalik vaidlustada (30. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-224/01: Köbler, EKL 2003, lk I-10239, punkt 38; 16. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-234/04: Kapferer, EKL 2006, lk I-2585, punkt 20, ja 3. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-2/08: Fallimento Olimpiclub, EKL 2009, lk I-7501, punkt 22).

37 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale ei kohusta järelikult ühenduse õigus siseriiklikku kohut jätma kohaldamata siseriiklikke menetlusnorme, mis annavad otsusele seadusjõu, isegi siis, kui see võimaldaks heastada selle otsusega toime pandud ühenduse õiguse mis tahes sätte rikkumise (vt eelkõige 1. juuni 1999. aasta otsus

kohtuasjas C-126/97: Eco Swiss, EKL 1999, lk I-3055, punktid 47 ja 48, eespool viidatud kohtuotsus Kapferer, punkt 21, ning eespool viidatud kohtuotsus Fallimento Olimpiclub, punkt 23).

38 Kuna selles valdkonnas puuduvad ühenduse õiguse sätted, tuleb kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte rakendamise tingimused menetlusautonoomia põhimõttest tulenevalt sätestada liikmesriikide õiguskordades. Need tingimused ei tohi aga olla ebasoodsamad võrreldes tingimustega, mis kehtivad siseriiklikele asjaoludele (võrdväärsuse põhimõte), ega tohi olla sätestatud selliselt, et nad muudavad ühenduse õiguskorraga antud õiguste kasutamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Kapferer, punkt 22, ja kohtuotsus Fallimento Olimpiclub, punkt 24).

39 Mis puudutab kõigepealt tõhususe põhimõtet, siis olgu meenutatud, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas mingi siseriiklik menetlusnorm muudab ühenduse õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb analüüsida, võttes arvesse selle sätte asukohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja eripära erinevates liikmesriigi ametiasutustes. Seda silmas pidades tuleb vajaduse korral arvesse võtta siseriikliku õigussüsteemi aluseks olevaid põhimõtteid, nagu kaitseõiguse tagamine, õiguskindluse põhimõte ja menetluse nõuetekohane läbiviimine (14. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-312/93: Peterbroeck, EKL 1995, lk I-4599, punkt 14, ja eespool viidatud kohtuotsus Fallimento Olimpiclub, punkt 27).

40 Antud juhul muutus vahekohtuotsus lõplikuks seetõttu, et tarbija ei esitanud ettenähtud tähtaja jooksul hagi selle tühistamiseks.

41 Sellega seoses olgu märgitud, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ühenduse õigusega kooskõlas, kui õiguskindluse huvides määratakse mõistlik hagi aegumistähtaeg (vt selle kohta 16. detsembri 1976. aasta otsus kohtuasjas 33/76: Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral, EKL 1976, lk 1989, punkt 5, 10. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-261/95: Palmisani, EKL 1997, lk I-4025, punkt 28, ning 12. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-2/06: Kempter, EKL 2008, lk I-411, punkt 58). Selline

tähtaeg ei muuda ühenduse õiguskorra alusel antud subjektiivsete õiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (vt selle kohta 24. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-255/00: Grundig Italiana, EKL 2002, lk I-8003, punkt 34).

42 Niisiis on vaja kontrollida, kas selline kahekuuline tähtaeg on mõistlik, mis on ette nähtud seaduse 60/2003 artikli 41 lõikes 4 ning mille möödumisel muutub vahekohtuotsus lõplikuks ja omandab seadusjõu, kui ei ole esitatud tühistamishagi.

43 Antud juhul tuleb esiteks tõdeda, et nagu Euroopa Kohus on leidnud, ei ole 60-päevane hagi esitamise tähtaeg iseenesest kritiseeritav (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Peterbroeck, punkt 16).

44 Selline aegumistähtaeg on mõistlik, kuna see võimaldab hinnata, kas vahekohtuotsuse vaidlustamiseks on alust, ning vajaduse korral valmistada ette hagi selle tühistamiseks. Sellega seoses olgu märgitud, et käesolevas asjas ei ole väidetud, et vahekohtuotsuse tühistamise hagi esitamist reguleerivad siseriiklikud menetlusnormid, eelkõige selle esitamiseks ette nähtud kahekuuline tähtaeg, oleksid ebamõistlikud.

45 Teiseks tuleb täpsustada, et seaduse 60/2003 artikli 41 lõike 4 kohaselt hakkab tähtaeg kulgema vahekohtuotsuse teatavakstegemisest arvates. Seega ei saa põhikohtuasjas tarbija olla olukorras, kus aegumistähtaeg hakkab kulgema või on isegi möödunud, ilma et ta oleks üldse saanud teada ebaõiglase vahekohtuklausli tagajärgedest talle.

46 Neil asjaoludel on selline hagi esitamise tähtaeg tõhususe põhimõttega kooskõlas, kuna see ei muuda direktiivist 93/13 tulenevate tarbija õiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (vt selle kohta 27. veebruari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-327/00: Santex, EKL 2003, lk I-1877, punkt 55).

47 Igal juhul ei või sellises olukorras nagu põhikohtuasjas viia tõhususe põhimõtte järgimine selleni, et siseriiklikult kohtult eeldatakse mitte üksnes seda, et ta korvaks oma õigusi mitte teadva tarbija poolt menetlustoimingu tegemata jätmise, millega oli tegemist eespool viidatud kohtuotsuse Mostaza Claro aluseks olnud asjas, vaid ka seda, et ta täiel määral korvaks sellise tarbija täieliku tegevusetuse, kes nagu põhikohtuasja kostja ei ole osalenud vahekohtumenetluses ega ole esitanud hagi seetõttu lõplikuks muutunud vahekohtuotsuse tühistamiseks.

48 Eeltoodud kaalutlusi silmas pidades tuleb tõdeda, et Hispaania menetlusõiguses tarbija kaitseks ebaõiglaste lepingutingimuste eest ette nähtud normid ei muuda tarbijatele direktiivist 93/13 tulenevate õiguste kasutamist võimatuks või ülemäära raskeks.

49 Mis puudutab võrdväärsuse põhimõtet, siis selle kohaselt on nõutav, et siseriiklikust õigusest tulenevad ühenduse õigusnormi omal algatusel kohaldamise tingimused ei oleks vähem soodsad kui sama taseme siseriiklike õigusnormide omal algatusel kohaldamise tingimused (vt selle kohta eelkõige 14. detsembri 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-430/93 ja C-431/93, van Schijndel ja van Veen, EKL 1995, lk I- 4705, punktid 13 ja 17 ning viidatud kohtupraktika).

50 Kontrollimaks, kas siseriikliku kohtu menetluses olevas asjas on seda põhimõtet järgitud, tuleb sel kohtul – kellele ainsana on vahetult teada siseriiklikul õigusel põhinevate hagide suhtes kohaldatavad menetlusnõuded – hinnata väidetavalt samalaadsete siseriiklikul õigusel põhinevate hagide eset ja põhielemente (vt eelkõige 16. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-78/98: Preston jt, EKL 2000, lk I-3201, punktid 49 ja 56). Euroopa Kohus võib siseriiklikul kohtul ees olevat hindamist silmas

pidades anda talle siiski mõned juhtnöörid ühenduse õiguse tõlgendamiseks (vt eespool viidatud kohtuotsus Preston, punkt 50).

51 Nagu käesoleva otsuse punktis 30 märgitud, tuleb täpsustada, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1 on imperatiivne säte. Olgu lisatud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on see direktiiv tervikuna EÜ artikli 3 lõike 1 punkti t kohane meede, mis on hädavajalik Euroopa Ühendusele antud ülesannete täitmiseks, täpsemalt – elatustaseme ja elukvaliteedi tõstmiseks kogu ühenduse territooriumil (eespool viidatud kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 37).

52 Võttes arvesse avaliku huvi olemust ja olulisust, millel direktiiviga 93/13 tarbijatele tagatud kaitse põhineb, peab tõdema, et direktiivi artiklit 6 tuleb pidada võrdväärseks siseriiklike normidega, mis on siseriiklikus õiguskorras avaliku korra normide tasemel.

53 Sellest järeldub, et kui siseriiklik kohus, kes lahendab lõpliku vahekohtuotsuse sundtäitmise avaldust, peab siseriiklike menetlusnormide kohaselt omal algatusel hindama, kas vahekohtuklausel on siseriiklike avaliku korra sätetega vastuolus, siis peab ta omal algatusel hindama direktiivi artiklit 6 silmas pidades ka seda, kas vahekohtuklausel on ebaõiglane, niipea kui tema käsutuses on selleks vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Pannon GSM, punkt 32).

54 Siseriiklikul kohtul on selline kohustus ka siis, kui tal on siseriikliku kohtusüsteemi raames vaid võimalus omal algatusel hinnata sellise klausli vastuolu siseriiklike avaliku korra sätetega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus van Schijndel ja van Veen, punktid 13, 14 ja 22, ning kohtuotsus Kempter, punkt 45).

55 Mis puudutab põhikohtuasja, siis Hispaania valitsuse sõnutsi on lõpliku vahekohtuotsuse täitmise üle otsustaval kohtunikul pädevus omal algatusel hinnata, kas tarbija ja müüja või teenuste osutaja vahel sõlmitud lepingus sisalduv vahekohtuklausel on tühine seetõttu, et see on vastuolus siseriiklike avaliku korra sätetega. Niisugust pädevust on oma hiljutistes otsustes tunnustanud ka Audiencia Provincial de Madrid ja Audiencia Nacional.

56 Järelikult tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida, kas tema menetletavas olevas asjas on see nii.

57 Mis puudutab seda, millised tagajärjed on täitmiskohtuniku otsusel, et müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud leping sisaldab ebaõiglast vahekohtuklauslit, siis olgu meenutatud, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1 nõuab, et liikmesriigid sätestaksid, et ebaõiglased lepingutingimused ei ole „siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel" tarbijale siduvad.

58 Nagu märgib Ungari valitsus oma kirjalikes märkustes, on seega eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesandeks teha kindlaks, millised on ebaõiglase vahekohtuklausli tagajärjed vahekohtuotsusele siseriikliku õiguse kohaselt, kui see klausel ei ole tarbijale siduv.

59 Eeltoodut arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 tuleb tõlgendada nii, et siseriiklik kohus, kellele on esitatud nõue sundtäita lõplik vahekohtuotsus, mis on tehtud tarbija menetluses osalemiseta, peab niipea, kui tema käsutuses on selleks vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud, omal algatusel hindama, kas müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud lepingus sisalduv vahekohtuklausel on ebaõiglane, kui siseriiklike menetlusnormide kohaselt võib ta samalaadsete siseriiklikul õigusel põhinevate nõuete korral sellise hindamise läbi viia.

Kui see nii on, tuleb kohtul välja selgitada kõik tagajärjed, mis siseriikliku õiguse kohaselt sellest tulenevad, veendumaks et kõnesolev klausel ei ole tarbijale siduv.

Kohtukulud

60 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes tuleb tõlgendada nii, et siseriiklik kohus, kellele on esitatud nõue sundtäita lõplik vahekohtuotsus, mis on tehtud tarbija menetluses osalemiseta, peab niipea, kui tema käsutuses on selleks vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud, omal algatusel hindama, kas müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud lepingus sisalduv vahekohtuklausel on ebaõiglane, kui siseriiklike menetlusnormide kohaselt võib ta samalaadsete siseriiklikul õigusel põhinevate nõuete korral sellise hindamise läbi viia. Kui see nii on, tuleb kohtul välja selgitada kõik tagajärjed, mis siseriikliku õiguse kohaselt sellest tulenevad, veendumaks et kõnesolev klausel ei ole tarbijale siduv.

Allkirjad